

muusikaga on tehtud palju lavastusi, mis on ühtlasi hingematvalt kaunid ja hirmus koledad. Tema muusikas ja juba regilaulus algmaterjalina on see vastuolu olemas ning seda annab paremini välja mängida.

Mulle tundub, et nii suure aukartusega, nagu „Ringlemisi“ tegijatel ja eelkõige lavastaja-koreograafil Teet Kasel on ilmselt Tormise vastu olnud, ei olegi mõtet lavastama hakata. Kui ei ole midagi lisada, siis milleks sekkuda? Tormis ei ole Pärt, kelle pea ümber tuleks ette kujutada nimbust, mis tema loomingut kurjade töötlejate eest kaitseb. Tormis ise võttis seda vabamalt – ja põhjusega. Võimalik, et lavastuse eest vastutanud Teet Kase loominguliste vahendite hulgas ei olegi sellist jõulist, isegi brutaalset joont, mis Tormise loominguga minu ettekujutuses haakuks.

Taavi Varmi visuaal mõjus Estonia kontserdisaalis kenasti: loomulikult oli seal palju esile toodud Eesti loodust, aga muu lavakujundus minuga eriti ei rääkinud ja võib-olla ei pidanudki seda tegema. Dekoratsioonid pidid ilmselgelt olema kerged ja lihtsasti ümber tõstetavad, sest kava tuli ettekandele kolmes Eesti Kontserdi saalis ja pidi igal pool ühtviisi mõjule pääsema. Aga mis oli see pisut risti meenutav (arvatavasti paberirullidest valmistatud) värgindus keset lava? Vahest kask, mis ühendab sümbolina soome-ugri rahvaid?

Lõpetuseks tahan natuke moraali lugeda. „Ringlemisi“ oli Eesti Kontserdi ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori

Hiljem fotosid vaadates on selgunud, et ilmselt on lavastuses „Ringlemisi“ liiga palju panustatud laval tekkivatele mustritele, mis näevad küll pildil kohati täitsa kenad välja, aga Estonia kontserdisaalis toimivad vaid rõdult vaadates.

Gunnar Laak / Eesti Kontsert

ühine hooaja avakontsert. Märtsist saidik on kultuurielus valitsenud suur teadmatus. Kui nüüd oleme nakatunute arvuga jõudnud sinnamaale, et Eesti Kontsert (nagu paljud teisedki korraldajad) on palunud publikul maski kanda ja need publikule tasuta kättesaadavaks teinud, siis see ei ole niisama, vaid selleks, et kontserdielu saaks jätkuda – et ei

määrataks taas selliseid piiranguid, mis teevad kontsertide korraldamise rahaliselt ebamõistlikuks, ega keelataks avalikke üritusi üldse. Kontsertide ja teiste kultuuriürituste toimumisest sõltub väga paljude inimeste töö ja sissetulek. Ometi võivad kontserdikorraldajad kas või pükstest välja hüpata, aga nad ei saa publiku turvalisust tagada, kui

inimesed keelduvad käsi puhastamast ja maski ette panemast. Seetõttu oleks kena, kui püüame nüüd vähemalt üksteise kõrval tihedalt koos istudes kanda maski ja mitte oodata, kuni seda hakatakse kõikjal seaduse jõul peale suruma. Mask takistab viiruse levikut päris kindlasti, ehkki päris sada protsenti ära ei hoia.

Abiks abielu mõiste defineerijatele

Giorgio Bongiovanni „Don Pasquale“ lavastuse tugevus on peategelaste karakterite mitmekülgne kujutamine ja see panebki neile nii inimlikult kaasa elama.

Gaetano Donizetti koomilise ooperi „Don Pasquale“ (libretist Giovanni Ruffini) esietendus 25. IX rahvusoperis Estonia. Dirigent Arvo Volmer, lavastaja Giorgio Bongiovanni (Itaalia), dekoratsiooni- ja kostüümikunstnik Maria Carla Ricotti (Itaalia), valguskunstnik Claudio De Pace (Itaalia). Osades Priit Volmer, Mirjam Mesak, Nico Darmanin, Aare Kodasma, Väino Puura, Rostislav Gurjev, Lydia Roos, Konrad Verliin, Paula Piisel, Emma Britta Genergard, Martin Kais, rahvusoper Estonia koor ja orkester (orkestri solistid Henry-David Varema – tšello, Mart Kivi – trompet), mimansiartistid.

ÄLI-ANN KLOOREN

Ajal, mil maailma esiteatrid on suletud või lausa teatanud, näiteks Metropolitan Opera, et kokku tullakse alles 2021. aasta sügisel, plaanib rahvusoper Estonia täisväärtuslikku hooaega, mis näeb ette ka mitut uslavastust. Meie põhjanaabrid alustasid ooperietendustega juba augustis ja nende esimeseks

esietenduseks sai kiiruga loodud ajakohane tükik: Mozarti ooperist „Cosi fan tutte“ oli saanud absurdooper „Covid fan tutte“, mis põhjustas ühtlasi palju meelepaha, justkui raskel ajal naerdaks lavateoses inimeste kannatuste ja valu üle. Eestlased valisid hooaja alustamiseks tunduvalt traditsioonilisema tee ning esimese uslavastusena toodi publiku ette Gaetano Donizetti „Don Pasquale“.

Donizetti ooper on žanrilt *opera buffa*, mis põhineb kindlatel *commedia dell'arte*'st tuntud karakteritel: noorte armastajate paar, ihne vanamees, rumal või kaval doktor jt. Tavaliselt on sellistes ooperites juba algul selge, et õigus ja õnnelik lõpp on noorte poolel ning vanamees saab oma pahede eest karistada. Ka „Don Pasquale“ algab tüüpiliselt: vanamees unistab noore naisega abiellumisest ja õepoja pärandusest ilma jätmisest. Mingi hetk toimub aga tegelaste kujutamisel nihe ning noored oma ahnuses ja alatuses muutuvad üsna ebameeldivaks,

seevastu don Pasquale, kes on endale teinud pulmadeks soengu pähe ning pannud selga parimad riided ja jalga lakkkingad, kutsus esile kaastundepuhangu. Miks ei või veel vanuigigi armurõõme nautida ja miks peab selle üle irvitama? Sündmuste edasi arenedes muutub don Pasquale järjest sümpaatsemaks ning tavapärase õnnelik lõpp – noored jõuavad abieluranda – ei tundugi enam nii väga õnnelikuna. Eriti arvestades sellega, et armunud suudavad vanamehelt ka korraliku kaasavara välja pressida.

Giorgio Bongiovanni lavastuse tugevus on peategelaste karakterite mitmekülgne kujutamine ja see panebki neile nii inimlikult kaasa elama. Nende taustal toimetasid tummad tegelased – ülemteener, teener ja toatüdruk, kes olid just parajal määral koomilised, aga mitte ülepakutud. Eriti jäi meelde Väino Puura kehastatud kangete liigestega sur-nukahvatu ülemteener, kes ei hakanud kunagi domineerima, aga lisas pidevalt oma laval olekuga sündmustele värvi.

Tagasihoidlikumad olid Lydia Roosi ja Rostislav Gurjevi tummad rollid, aga oma annus lõbusust oli sealgi. Lavastaja oli valinud autoritruu lähenemisviisi – ei mingeid trikitamisi tegevuse tänapäeva toomise ega uue kontseptsiooni külge-pookimisega. Kuigi ma ei ole üldiselt ooperite tegevuse kaasajastamise vastu, minnakse sellega aeg-ajalt siiski liiale. Mõnikord jääb mulje, et lavastaja alahindab publikut, nagu ei suudetaks sel juhul üldinimlikke tundeid ära tabada, kui tegevus on jäetud ooperis nii, nagu helilooja on seda kavandatud. „Don Pasquale“ lavastus tõestas vastupidist: ka traditsiooniliselt lavastatud tükist võib leida sideme tänapäevaga, see-kord tekkis omamoodi lõbus paralleel viimaste nädalate sündmustega Eestis ning nende valguses Andrus Kiviräha antud definitsioon, et „abielu on materiaalselt kindlustatud vanema mehe ja ennast tubli perenaisena tõestanud noore naise liit“.¹

Järg pöördel.